

Obetaven fant

(Dečko koji obećava)

proizvodnja: Avala pro-film — FRJ "Dečko koji obećava" — RO "Film 41 — Avala film", Beograd
 scenarij: Nebojša Pajkić, Miša Radivojević
 režija: Miša Radivojević
 kamera: Božidar Nikolić
 scenografija: Veljko Despotović
 glasba: Kojas
 igrajo: Aleksandar Berček, Dara Džokić, Eva Darlan, Rade Marković

Če pri Obetavnem fantu lahko govorimo o enem redkih aktualnih filmov letošnje produkcije — aktualnih po tematiki in filmski artikulaciji — lahko o njem govorimo še kot o enem redkih filmov, v katerem imamo opraviti z nekaj več medijskega znanja. Scenarijska predloga se zdi sicer dokaj nekonsistentna in fabulativno površna, vendar pa je filmska realizacija te slabosti v veliki meri zadelala. Uspelo ji je namreč, da pri nas še vedno delikatno tematiko takoimenovanega punka zajema v takšni odsotnosti distance, da o tem filmu lahko govorimo kot o enem izmed produktov punkovske estetske prakse pri nas.

Punk, kakršen nastopa v filmu, je morda malce medel po glasbeni plati, vendar pa je opredeljen v celotnem kontekstu filma v tisti specifičnosti, v kateri na drugih ravneh ta "fenomen" pri nas je; gre za punk, ki je uvozil nekaj znakov in seveda glasbeno formo z Zahoda, v ostalem pa je našel dovolj socialnih in drugih razlogov, da je pridobil tisto specifičnost, ki ga vkoreninjuje v naše razmere.

Film proizvaja to specifičnost na več ravneh, ki tvorijo njegovo narativno strukturo. Na prvem mestu naj omenimo njegovo "ojdipsko strukturo". Celotna karakterizacija glavnega akterja filma je namreč naslonjena na konflikt z očetom, pri čemer pa osnovne poteze tega konflikta potekajo v filmsko nazorni karakterizaciji patriarhalizma. Le-ta nastopa v filmu v dvojni posredovanosti: kot "strogi" oče in kot očetovstvo v funkciji individualne konkurence, v katero oče poganja sina.

Tako je formirano polje, v katerem je motiviran glavni junak tega filma. Komplementarna raven je kondenzirana v karakterizaciji malomeščanščine v njeni mozaični podobi, ki jo sestavlja po eni plati njena nacionalna profiliranost in po drugi njena omejena ideologija modernosti.

Temu univerzumu, ki se v filmu kaže kot blago parodirana vsakdanjost, stoji nasproti marginalna scena punka, ki omogoča izpeljavo konflikta. V punku namreč glavni junak filma lahko izpelje svoj obračun, s čimer je zadovoljivo nakazana relacija punka kot "fenomena", ki ga v osnovi producira vladajoča kultura kot svoj negativni pol.

Retardirani humanizem vladajoče kulture, katerega diskurz je gostobesednost abstraktnih formul o "celostnem človeku", o svobodi itn. se v punku zrcali v artikuliranem razlomljenem govoru, razpetem med molk in psovko. Učinek punkovskega žargona je tako opredeljen s cinizmom. Radivojeviću je uspelo ujeti takšno figuriranost punka z rakursi kamere.

Medtem ko dialogi in specifične, iz samega občeznanege znakovnega polja punka vpotegnjene označitve ovekovečajo punkovsko "ukinitve subjekta", pa kamera pristopa k punkovskim akterjem v rakursih, ki so znani iz arsenala tradicionalnega filmskega humanizma. Tako Radivojeviću uspe z anahronizmom kamere na dramaturško preračunanih točkah po eni plati proizvesti koncept punka in prebiti ideološko polje siceršnjega "razumevanja" punka po drugi plati. Kajti v ideološkem diskurzu je punku zastavljeno vprašanje: kaj hočete punkerji, pri čemer je punk z izmikanjem vsakemu odgovoru edino možen in iz svoje socialne vzpostavljenosti edino smiseln. Ta, za jugoslovanske razmere vsekakor edinstven aktualistični učinek je žal na drugem mestu nekoliko pokvarjen. Zdi se, da se Radivojević le ni mogel upreti določeni dozi eksistencialne interpretacije. Tako je v določenih sekvencah filma karakterizacija glavnega junaka speljana v vode odvečne psihologizacije, v prikazovanje seksualnega kot travmatičnega int.

Toda ta "moteči element" ne zmanjša učinka v celoti sicer dovolj konsistentno izpeljanega filma. Omeniti je potrebno

še posebej odlično vlogo Aleksandra Berčeka v vlogi Slobodana.

Film je seveda doživel v institucijah vladajoče kulture sprejem, kakršnega so avtorji najbrž pričakovali: na neutemeljene in po svojih značilnostih jasne ideološke diskvalifikacije. V tem pogledu torej film prav tako sovпада s siceršnjo kar naprej "problematično" pozicijo punka kot svojevrstnega plebejskega avantgardizma marginalizirane urbane mladine.

Darko Štrajn

Padec Italije

(Pad Italije)

proizvodnja: Jadran film, Zagreb — Centar film, Beograd
scenarij: Mirko Kovač, Lordan Zafranović
režija: Lordan Zafranović
kamera: Božidar Nikolić
scenografija: Drago Turina
glasba: Alfi Kabiljo
igrajo: Daniel Olbrychski, Ena Begović, Gorica Popović

